

НОВИ САД

КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНИ И ПРИВРЕДНИ ЛИСТ ЗА ДУНАВСКУ БАНОВИНУ

Број 43 Главни и одговорни уредник
ДУШАН ЧАМПРАГ Краља Петра 3. За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГ Година X.

Наш одговор онима - којих се тиче

Поводом говора Господина Мирка Латаса

Чланак господина из „Југословенске заставе“, написан поводом говора г. Мирка Латаса члана обласног Одбора Народне Одбране јесте поручбина и плод срдите немоћи оне друге стране, коју чланкописац спомиње.

Народна Одбрана није лична организација, нити служи у сврхе појединцу да добије или очува свој положај, као што има организација које су под видом националне, у ствари прикривене, личне. Зато Народна Одбрана не држи зборове, већ манифестације и митинге и то не сваког дана и сваке године, већ ретко и онда када затреба и када треба да се чује њена реч. То је и чланкописцу врло добро познато, јер је и он био члан Народне Одбране.

Као народна организација сваког националног човека ове земље Народна Одбрана помаже и помоћи ће у његовом раду кад види и осети да је свој рад управно оним путем, који се поклапа са интенцијама Народне Одбране и општим интересима Народа и Државе. Помаже га и помоћи ће га и то не за паре, не за синектуру, већ из уверења да добро ради и дела.

Ово рекосмо ради оне друге стране која по речима чланкописца у говору г. Мирка Латаса не нађе ничег божанског, која није била опијена, јер се је може бити надућкала другим опојним соковима, те говори са осећањем своје реалности.

Реземирања чланкописца говора г. Латаса су давно позната подметања свуда и на сваком месту. Ако би се неким чудом овај чланак могао претворити у живо биће — човека, пред читаоце би испао један обичан сеоски ђилкош из неког поквареног села из околине Београда.

Јер подметати госп. Мирку Латасу, бившем председнику бечке „Зоре“, која је дала нашем народу читаву плејаду најбољих националних бораца и мислилаца, Латасу једном од твораца и вођа наше предратне национално-револуционарне омладине, тученог и пребијаног по бечким затворима и подручјима Марије Терезије за свој национални рад, „Зоре“, која је дочекала Краља Петра у Бечу у своје време, подметати да се не глорификује Краљ у речи Отаџбина, то се тек једном члану Народне Одбране и то из куће која је пре рата цела била у служби Народне Одбране

и због тога упропашћена — не може пребити.

Гесло Народне Одбране је давно познато: један Краљ, једна Држава, један Народ. То зна и наш Краљ и наша Држава и наш Народ. То је Отаџбина Народне Одбране.

Г. МИРКО Б. ЛАТАС

Разлагања чланкописчева о Јеврејима, Арнауцима, Мађарима, Немцима, Румунима не интересују нас, и нека он са њима расправи ствари, на свој указани начин, а ми ћемо на свој начин.

Чланкописац говори и у име Југословенске Националне организације „Карађорђе“ те одатле се може утврдити да је функционер друштва.

Што се тиче оног дела говора г. Латаса о ногомету да га не би омладина требала и сувише упражњавати, скрећем пажњу чланкописцу на наредбе г. Министра Просвете, на мишљење г. г. професора гимназија и ђачких родитеља као и на изјаву г. Управника Војне Академије у Београду приликом пријема питомаца фудбалера.

Господин Латас је говорио о прекомерној заузимању омладине за овај спорт а не у опште противу спорта, а нарочито против ногомета. И ово је промишљен вапад и подметање од стране чланкописца, у провидној намери као да је тобоже „Карађорђе“ за спорт и ногомет, а Народна Одбрана није, мада нас у Народној Одбрани има и таквих, који више волимо ногомет него лебац.

Што се тиче националног осећања у спорту он је давно у Војводини обележен и то по јасној и изричитој мађарској

девизи из Мађарске: „оснивати у Југославији свугде и на сваком месту ма и најмања безначајна друштва (па и ногомет) како би се створени у прошлости мађарски дух и мађарски језик очувао“.

Ни сто друштава „Карађорђе“, на овај начин и путем ногомета ову девизу не разрушише. Ето открисмо мало друштву „Карађорђе“ горке истине, да се позабави овом девизом Мађарске, као и онима који читају новине и славе поју чланкописцу.

Зна ли чланкописац на пример ово? У Војводини постоје неколико предузећа са страним капиталом, али само та неколико хоћемо да споменемо. Зна ли чланкописац да се поговара да су она за 8 до 10 година од нашег Ослобођења и Уједињења затајила држави нашој око 1 милијарде и неколико стотина милиона динара на разним дацијама. Зна ли чланкописац да се лажно подноси биланс и преставља са добитком од 2—3 милиона динара, а зли језици причају да је преко границе одлетело неколико десетина милиона динара годишње.

За она многа А. Д. друштва, која дођу у Југославију са мршавим капиталом а оду са дебелим парама под видом ликвидација без збогом из Југославије, нећу ни да говорим.

Нека се обауре око себе мало чланкописац и мало дубље уђе у ове ствари, па неће ни он на такве стране капитале гледати веренички и ружичасто.

Лекције шта је капитал и шта је боље, не тражимо од чланкописца, јер у редовима Народне Одбране има бољих од њега који то боље разумеју.

Народна Одбрана није противу страног капитала. Она је за капитал увет из пријатељских земаља, који се овде запосли, своју поштену зараду пријави и ако оде из ове добе и богате земље, оде са пријатељским збогом.

Знамо ми који је то привредни круг, а не кругови зајаукао те га чланкописац узео у заштиту.

Ето да вам ја господине мало откријем завесицу, и ако то не бих смео да чиним, али чиним у толико пре што је нападан г. Мирко Латас као члан Народне Одбране који ни сам о овим стварима незна толико колико би требао да зна, па да још јаче по том и таквом капиталу опали.

Није г. Латас говорио о Хитлеру и Мусолинију ради наших Јевреја, а још мање да им предочава неки антисемитски покрет од стране Народне Одбране.

Народна Одбрана је дошла у додир са нашим Јеврејима и поразговорила се званично са њима. Нашли су многа питања у нереду и сложили су се и Јевреји и Народна Одбрана о заједничкој акцији у оним проблемима који интересују и Јевреје и Народну Одбрану.

Јевреји су са нашим одговором задовољни, а и ми са њиховим.

На она подметања чланкописца о Војводини и Војвођанима, кад их прочита онај, ко је слушао говор г. Мирка Латаса, мора се сетити оне приче нашег књижевника Ђоровића, који описује једну стару баку, која је пошла у цркву да чује говор новог попа. Кад се кући вратила сви је запиткивали како је говорио нови попа. А баба им одговорила: Све сам чула, ништа нисам разумела, а сита сам се наплакала. Тако и наш чланкописац контра овој баби, све је чуо, ништа није разумео, а опаучио по Народној Одбрани. Јер то треба брате; та Народна Одбрана је неком три у оку. Три је она у оку и Мађарима и чланкописцу и његовом покровитељу.

Подметати г. Мирку Латасу, односно Народној Одбрани да је речено: да Војводина не воли Краљевину Југославију, то је инфамија. О томе ни реч није било. Човек се мора запитати, откуда оволиког безобразлука код овог човека. Зар онда, кад се евоцира дух Светозара Милетића над митингом, зар онда кад се цитирају стихови Вељка Петровића, да се национална Војводина отргне из неког латаргичног сна и пође старим путевима борбе пре рата, онда тумач — чланкописац види како Народна Одбрана кроз уста г. Латаса каже: Војводина не воли Краљевину Југославију. Оволико бити низак и дрзак у подметањима не приличи ни најординарним људима, а немо ли човеку који припада националној организацији, на чијој застави стоји лик првог члана Народне Одбране у почетку 19 века — Карађорђа.

Зар Народна Одбрана незна ко су и ко су били духовни вођи и народа и интелигенције војвођанске, него ће чланкописац да нам их цитира и да њихова имена утурава у свој про-

зирни кортешко-партијско-депуцијантски панфлет; зар да нас он завађа са духовима њиховим — духовима Нар. Одбране?

Зар су ти вођи народног духа и поноса заслужили да се њихова имена ју овакве сврхе чланкописца употребљавају и да се на овакав начин прљају?

Зар националисте око „Карађорђа“ могу овога човека још држати у својој средини?

Ако је чланкописац слеп и не види куда га његов госагура нека му „Карађорђева“ омладина отвори очи, а ако је глув, трн у уши.

Такви никада неће спојити националистичка друштва у једно тело и једну душу, напротив ствараће јаз и онде где га нема, само да га има. А тај јаз стварају овакви, који овако гадно и подло пишу.

Говор господина Мирка Латаса кретао се у границама лепога, узвишенога, монархистичкога, државнога и националнога.

Говор госп. Мирка Латаса је толико мисаов и леп, толико патриотски, да нема ниједног искреног и честитог родољуба који га не би потписао. Цео увод тога говора представља једну величанствену химну Виоком Слављенику и легендарној Династији Карађорђевића, химну, која је раздрагала сва наша срца, потресла све учмале духове, заталасала наше устајале редове и громко одјекнула широм војвођанских равница. Г. Латас је као буктиња бадио један снажан сноп светлости и осветлио помрчину у којој живи наше савремено друштво. Тај говор представља једну кристалну идеологију, која је нама мила и драга, јер је наша; представља један значајан програм за наш национални рад у Војводини и нову оријентацију нашег друштва. Тај програм се не брише, он остаје вечито записан у нашим срцима као свето Јеванђеље и ми ћемо га конвеквентно спроводити, без обзира, да ли је то неком повољи или не. А оно што је о томе написао онај у „Југословенској застави“, може да буде само налив једне ниске душе.

Говор г. Мирка Латаса заталасао је Нови Сад, јер је Нови Сад осетио да је требало рећи оно, што је Народна Одбрана казала и ако све није казала и неће јавно да каже.

Говор г. Мирка Латаса коснуо је срце сваког исправног, поштеносног и домољубивог слушаоца човека и жену, али није могао да косне срце онога који срца и нема, а коме су свих пет чула обангавела.

Удараће се свагда и свуда, не само кроз уста господина Мирка Латаса, већ и других, кад затреба, противу свију оних који мисле да кроз националну Војводину не треба радити, да се мимо националне Војводине може радити, да је новац све и сва и да без контроле националне могле вршавати све послове, варајући и Београд и Војводину. Чланак у „Југословенској застави“ потсећа нас на ону ружну денуцијантску раду фамозног тримувратора Настах-Штајнхарт-Мандл, који је на исти такав начин ружио

и клеветао предатну Србију и Народну Одбрану.

Народна Одбрана која непоколебљиво стоји уз највиша државна дела Њ. Вел. Краља, чува их и чуваће их докле год буде и Народне Одбране и у слободи народа Југословенског.

Народна Одбрана одобрава и потписује цели говор госп. Мирка Латаса, њеног члана Обласног Одбора и одбија сваки напад на њену добронамерност и искреност према Краљу, Народу и Држави, према заслужним народним вођама и честитој пожртвованој интелегенцији југословенској, спортским и другим корисним друштвима.

Члан пленума Н. О. ИЛИЈА ДОНГИНОВИЋ, председник обласног одбора Н. О. у Н. Саду.

ТЕШКА ОТКРИЋА

о припремама мађарског реванша

У страниој штампи често се пише о томе, да Мађарска мисли на реванш. Тако „Еко де Пари“, у једном од својих последњих бројева, међу осталим пише:

„...У тренутку кад г. Кања, министар спољних послова Мађарске, напушта Париз, после своје посете Француској влади, последњи говор г. Гембеша, довољно ће обавестити јавно мишљење у Француској и другде о правом циљу политике Пеште, о ревизији уговора.

Садања влада у Будимпешти спроводи поновно тајно наоружање које је било започето од стране режима графа Бетлена у очитој повреди Трианонског уговора.

У другој половини 1931 год. Мађарска је увезла, на систематски начин, материјал који она није још била у стању сама да производи. На овај начин послато је из Ревиза, у Италији, путем Св. Готара, за Мађарску:

1) 30 топова лаке артилерије, 10 топова тешке артилерије и 200 митраљеза за слагалишта у Хајмакеру и Еркању.

2) 6 вагона материјала за слагалишта у Печују и 8 за слагалиште у Дунасречу. Поред ратног материјала у овим вагонима је било митраљеза и топова против авиона.

С друге стране, стигло је италијанском лађом „Албанија“ 64 сандука муниције у бугарско пристаниште Варна, одатле овај материјал је упућен Дунавом у Мађарску.

Месеца јануара 1932 г. Мађарска је примила из Немачке огромну количину ратног материјала: 34 митраљеза Шварцлозе, 124 брзометна пољска топа (калибар 7 сантиметара), 12 митраљеза новог модела (калибар 4 сант.), 4 вагона муниције, 64 пара точкава за авионе и 590.000 маски против загушљивих гасова.

Снабдевање од стране Немачке није спречило италијанско снабдевање. Месеца августа 1932 г. Мађарска је примила из Падове, преко Аустрије, 12 топова великог калибра. Прималац је био нека

фабрика хартије у Фиваеу која није никад постојала.

Крајем 1932 г. може се констатовати у исто време повишење прикривених преноса и очита брига да се снабде Мађарска војска специјалним оружјем. Биће од користи изнети следеће:

1) преко Св. Готара, Министарство рата увезло је из Италије и Енглеске 96 борбених кола.

2) из Немачке Мађарска војска је примила у децембру 1932 год. 4 митраљеза Шварцлозе за своје пукове.

3) поред монтираног оружја Мађарска је примила из иностранства велике количине делова топова и другог материјала који данас служи за велику израду пушака, митраљеза и топова у фабрикама у Фиваеу, Чепелу и Диосгеру.

Поред ових горњих лифериција треба додати да је хиртенбершка афера делимично открила снабдевање Италије која је предала Мађарској један део бившег ратног плена аустро-мађарске војске. Набрајање овог материјала оставља велики утисак: 102.000 пушака за пешадију (Манлихер 1894 год.) 128.000 будака (Ливеман) 480 митраљеза (Шварцлозе) и 120 топова разних калибра.

Нећу овде говорити о авионима који су приспели у Мађарску заједно са италијанским пилотима. Треба само додати да су и други апарати, демонтирани, отпремљени железницом и тако се употпунило поновно наоружање земље.

Генерал Буржуа је изјавио прошле године у једном извештају сенатске комисије да је Мађарска у стању да наоружа 300.000 људи. Потребно је да се човек обрати техничарима да би сазнао да ли ова цифра данас одговара стварности. Пошто нас Сједињене Државе и Енглеска приморавају, чак против здравог разума, да говоримо о разоружању, једино што остаје државама којима прети опасност јесте да изнесу на видело прекршаје уговора о миру. Потсећу да је Трианонски уговор ограничио мађарску војску на 35 хиљада људи и да је ваздухопловство забрањено.

ИЗ УРЕДНИШТВА.

Чланак „Јудеомађарска посла“, од г. дра Борђа Ђеремова, услед нагомиланог материјала изостао је из овог, а италијански у идућем броју нашег листа.

„Јуданам у теорија и пракси“ од једног угледног новосадског адвоката, такође италијански у идућем броју „Новог Сада“.

„Јеврејство у Новом Саду није мађарско“ од г. Виктора Штарка, доносимо у наредном броју листа.

Тако исто су због нагомиланог материјала из овог броја изостали ови чланци: „Новосадски куриозуми...“ — 7000 грађана без калдрме. — Са конференције омладине Народне Одбране у Салајци. — Сврстајте се! Од Драг. Кузмановића.

Учитиво молимо сараднике листа „Нови Сад“, да у будуће шаљу што краће дописе.

* ДРОГЕРИЈА ХИГИЈА има највећи број фотографског материјала и бесплатно изазива.

Будимо праведни!

Покренуто је питање наших г. зв. мађарских Јевреја. Они се оптужују за подржавање и ширење мађарства по Војводини. Оптужба није ни неоснована а ни неправедна само ми се чини да је цео проблем схваћен доста једноставно.

Ширење мађарског духа и утицаја од стране немађара, у већини случајева од стране Јевреја, не може да се не тиче нас војвођанских Словена уопште а Срба нарочито. Из више разлога. Један од најјачих и по моме мишљењу најобјективнијих разлога је тај што ширење тога духа и утицаја на ма ком пољу јавног живота ремети стварни однос снага у овим пределима и тиме угрожава, у крајњој линији, нашу слободу. Јер нама, најзад, није и не може бити све једно да ли ћемо бити у својој слободној домовини или ћемо бити безправни жители реакционарне, шовинистичке и феудалне Мађарске. Стога нам наши суграђани Јевреји не смеју оспоравати право да будемо будни и вавда опрезни.

Наш народ, који је током своје повести толико патнио, није народ шовена. Ми нисмо чак ни осветољубиви. Ево једног лепог примера а таквих има на хиљаде: ја се добро сећам времена када су нам новосадски Мађари и Јевреји на улици, чувши српску реч, добацивали: „не тешег угатни!“ Није им враћено мило за драго. Не треба им ни враћати јер ћемо тим праштањем можда ипак доказати, бар оним објективним Мађарима и Јеврејима, да нисмо онако али и некултурни како они нас радо представљају у својој шовинистичкој заслепљености. Јер, искрено да кажем ја бих црвенео од стида да неко покуша правим Мађарима забранити употребу њиховог чисто матерњег језика. Али са нашим мађаронима ствар стоји сасвим другачије. Нарочито у времену када нам мађарски феудалци заглашују уши својим неморалним и мегаломанским жељама и прохтевима и када не престају изазивати проповедајући неку „мисију“ мађарског народа, „мисију“ која се састоји у гњављењу суседних народа! Те мађароне који свесно иду на руку хистеричним тежњама мађарских грофова и прелата треба осудити. Али, морамо бити праведни па признати да нису само Јевреји ти које можемо назвати мађаронима.

Један новосадски биоскоп, на пример, узео је код нас улогу неке врсте „Матице Мађарске“. То подухеће пружа нам диван пример некултурне нетактичности. На благајничком шалтеру ословљавају нас мађарски, разводници опет мађарски, цела управа и цео персонал састоји се из Мађара и Мађарица „оданих“ Јевреја и — „наших људи!“ То подухеће није у мађарским рукама! То подухеће које се годинама тако „херојски“ борило за мађарске натписе и плакате, подухеће које нам већ годинама сервира често тенденциозне, шупље и блу-таве филмове створене за под-

грејавање „националних“ осећања у „отргнутим пределима“, то подухватује које не пропусти ни једну седмицу да не афишира које славно име Gömbözevich саплеменика и које нас је сасвим одучило од добрих француских, немачких, чехословачких и амерканских филмова евоцирајући нам свакодневно лепоте и сласти покојног К. и К. Раја, то подухватује воде Јевреја а финансирају, поред Јевреја, „наши људи“! Тим вајним Југословенима ништа не смета „културтрегерски“ репертоар: они, иначе грлати шампиони национализма, мирно трпе сва та изазивања и пуве цепове дивидендама.

Али ту није у питању само тај биоскоп! Иста је слика у свим „национализованим“ филмјалама пештанских капиталиста. Ти „наши људи“ израђују дозволе и повластице Јеврејима који им се овда одуђују по којим местанцетом у управним одборима и масним дивидендама. И мађаризација, без Мађара, цвета! Е, па јели онда право нападати само Јевреје?

Осим тога не треба мислити да само Јевреји говоре свакодневно мађарски: пуно Немаца и Срба држе још увек да је отмено служити се Арпадовим језиком. А што тиме испадају смешни и некултурни то они слабо маре... Зато не треба бити преостар при осуђивању Јевреја јер, мора се признати, једино они имају у целој тој групи мађарона неко оправдање: они немају свог језика, Мађари су их вековима нагонили да се служе мађарским језиком па им је сада свакако теже да се привикну на промену.

Мора се признати да међу војвођанским Јеврејима има изразитих мађарона, шовиниста па чак и ревизиониста, може бити да су они чак и у већини али се не сме никако тврдити да су сви Јевреји наши противници. Мора се лојално признати да код многих од њих постоји добра воља за разумевање наших оправданих и од сваког шовинизма далеким жеља. Надајмо се да ће ти Јевреји уразумети и оне остале који заслужују наш пуни прекор. Можда није далеко време када ћемо моћи рећи да наши Јевреји имају са нама исте осећаје, исте жеље и исте тежње. Тада неће бити овде места ни прекорима па ни антисемитизму.

На досадашње наше држање нико се не може потужити. Духу нашег народа страни су појмови прогона и погрома. Не треба изазивати да неби тај народ заборавио своју лепу особину: толеранцију. Свима је нама дужност, а то је дужност пре свега наших Јевреја, да спречавамо и онемогућавамо појаве и инциденте које могу изазвати нежељене последице.

Лојалност за лојалност!

Миладин Д. Јованов.

† ЈЕЛИСАВЕТА КЛИЦИН РОЂЕНА ВУКСИЋ

У понедељак 25 ов. м. ујутру преминула је у Новом Саду Јелисавета Клицин рођ. Вуксић, супруга г. Мате Клицина, публицисте и почасног председника секције Југословенског новинарског удружења у Новом Саду и мати г. Предрага Клицина, градског саветника и г. Миодрага Клицина, адвоката, у 57 година живота свог. Сахрањена је 26 о. м. уз велико учешће грађанства и представника хуманих друштава.

Покојница је била оснивачица и прва потпредседница Кола српских сестара у Новом Саду, чланица Управног одбора Друштва Црвеног крста а сарајивала је и у другим друштвима кадгод је требало да се врше дела човекољубља и да се шири просвета у народу. Пре рата је учествовала у оснивању и раду женског друштва „Посестрима“ под вођством гђе Милице Јаше Томаћа, а док је била у Вршцу живо је учествовала у раду Добротворне задруге српкиња Вршчанка. За свој рад на пољу човекољубља добила је видно признање Његовог Величанства Краља тиме, што је одликована орденом Св. Саве V степена.

За време светског рата, када јој је супруг био затворен и интерниран ван Новог Сада, свосила је са највећим стрпљењем муке и патње, а када је отпочела акција за спасавање гладне деце из Босне и Херцеговине, она је у том послу учествовала са пуно пожртвовања и била главни помагач одбору у том послу. Иако је била болешљива, она је пристала да после Св. Саве 1918 године, по цичи зими, одведе групу од 200 сирочади српске из Босне и Херцеговине, деце стреланих, затворених, интернираних и у војну службу аустро-угарску отераних отаца, који су умирали од глади. Тај транспорт голе, босовоге и изгладнеле деце дочекао је у Земуну г. Пера Милорадовић и на цичи зими са пок. Јелисаветом Клицином одвео их у Панчево. (Види Споменуцу ослобођења Војводине 1918, страна 144-145). Пок. Тома Бајић је у својим белешкама на стр. 24 о том транспорту написао, да је био нарочито тужан и тежак, јер су се деца морала да одведу у Панчево (по зими), пошто власти нису дозволиле да та деца остану у Новом Саду.

Ожалошћеној породици стигле су многобројне изјаве саучешћа од разних установа и личности. Саучешће су изјавили г. Др Српкић, председник Министарског савета, г. Никола Узуновић, председник Мин. савета у пензији, г. Добрица Матковић бан Дунавске бановине, породица г. Др. Славка Милетића, министра у пензији, г-ђа Милица Јаше Томаћа, Централна управа Југословенског новинарског удружења у Београду, Главни одбор Кола српских сестара, Добротворна задруга српкиња из Сарајева, чија је добротворитељица била покојница, бискупски викар из Суботице г. Рајић итд., а после свршеног опела у Саборној цркви приступило је о-

Новаца недостаје многим

али још их је више, који немају добре пробаве, здравих живаца и свеже крви. А ваш желудац добро пробавља, ако имате свежу крв и здраве живце, лакше дођите до новаца. Зато је здравље важније од новца. Брините се зато за своје здравље! С Раденском лековитом водом себи на јефтин начин уредите пробаву, која вам помлади трому и нечисту крв и излечи болесне живце. Раденска лековита вода је добра и за здраве, јер код њих делује као обрмбено средство против болести пробавних органа: желуца, јетара и бубрега.

Стовариште Раденске лековите воде:
Арнолд Хофман, Нови Сад, Футошки пут број 37.

жалошћеној породици г. Бранко Секулић, помоћник Бана Дунавске бановине у пратњи г. Цветана Ђорђевића, управника полиције и у име г. Бана и у име своје изјавио јој искрено саучешће у тешкој жалости.

Главни одбор Кола српских сестара у Београду изаслао је на погреб честите покојнице гђу Мари Ђорђевић рођ. Малагурски, а гђица Мирка Грујићева, дворска дама, као председница Главног одбора Кола српских сестара у Београду послала је депешом г. Мити Клицину ову дирљиву изјаву саучешћа: „У тузи за Вашом узорном супругом и мајком и нашем вредном сестром и сарадницом примите искрено саучешће Кола српских сестара. Вечан спомен и слава племенитој и родољубивој души почивше Јелисавете“.

Ожалошћеној породици честите покојнице желимо од Бога утехе а врлој покојници лака била земља и вечан спомен!

ОПШТИНСКИ ИЗБОРИ

У недељу 8 октобра извршиће се избори општинских одбора по сеоским општинама у нашој Дунавској бановини. Овај догађај, ови општински избори значе врло много за унутарњи живот и даљи развој наших општина. Избори се ови врше на основу новог закона о општинама; тим законом регулисан је не само сам чин избора општинског одбора, него уједно и организација општинске самоуправе.

Значај ових садањих општинских избора поглавито лежи у томе, што ће избором нових општинских одбора и нових општинских управа наше сеоске општине доћи до могућности, да у оквиру новог закона и његових одредаба развију делатност према жељи народа и становништва за добро и напредак општине.

Нови закон о општинама обезбеђује народу потпуну самоуправу т. ј. да преко својих изабраних представника решава проблеме комуналне политике. Општина је основна јединица у организацији државне управе и преко општана и њезиних управа се спроводи државна политика. Стога морају на челу општана стајати људи који ће уживати народно поверење, али у исти мах морају имати и све моралне квалификације да би могли одговарати и оним дужностима са којима спроводе државну политику.

У оквир комуналне политике спадају многи и врло важни задаци. Од општана се тражи пре свега да испуњавају један

део државних административних функција. Општинска власт стоји најближе народу и стога јој нови општински закон пружа могућност а и дужност, да развије широку делатност за све гране народног живота. Општинској самоуправи је стављено у дужност: да се стара о социјалним, економским, културним, хигијенским, грађевинско-саобраћајним и многим другим потребама народа у општини.

За остварење свих ових проблема и потреба општински одбор има да води бригу, да према материјалном стању и могућностима општине изнајде финансијске изворе и да та финансијска сретства најцелисходније употреби. Општина мора бити оспособљена за извршење својих многих задатака у погледу побољшања културног и привредног стања становништва. Ово је од велике важности, нарочито у садањим тешким приликама, када је општа привредна депресија притисла све државе и све народе и када се због ове тешке кризе многе народне и државне потребе не могу остварити.

Нови закон о општинама води бригу о свима народним потребама, те је уједно регулисао и начине на које се има удовољити овим народним потребама. Дакако да све ове потребе морају бити у сагласности са високим циљевима и опште државне политике. Изградњом општинске самоуправе хтело се знатним делом растерити државна администрација и олакшати и другим органима државних власти, како би се непосредно и што брже и боље извршили многи задаци за побољшање и унапређење народног живота.

Имајући дакле у виду делокруг и значај општинске самоуправе, потребно је да се при избору чланова општинског одбора и општинске управе изврши истинско одабирање најбољих међу најбољима. Општински одбор треба да сачињавају они који су најдојстојнији и најспособнији да претстављају становништво у општини, они који ће са највише савесности и успеха одговарати својим дужностима и они који уживају неподељено поверење својих мештана. У општинском одбору морају седети људи озбиљни и радни, јер се од општинског одбора тражи много рада и то рада озбиљног, несечичног и истрајног.

Стога никако не треба и не сме се у општине увлачити партизанство и котеријаштво,

Јер ако се чланови општинског одбора буду руководили искључивим личним и котеријашким обзирима и рачунима, од тога ће трпети штете општа ствар и ометаће се правилан развој и напредак општине. У рукама народа је сада могућност да управља преко својих изабраника, својим општинама. Ови општински избори ће дакле показати, колико смо зрели и дорасли да се користимо општинском самоуправом. М.

Ко се туђим перјем кити

У први мах питао сам се у чуду зашто ме онај „националиста“ из „Покрета“ онако уцењивачки, са извесном дозом сепаратизма, напада.

Мислио сам: да га није жацнуло оно што сам казао, да већемо више дозволити да се под фирмом професионалних и платених „националиста“..... Али није могуће, није он од те багре!

И тако сам дуго лупао главу, шта је по среди?

Најзад досетио сам се у чему је ствар.

Тај вајни „националиста“ из „Покрета“ је једна обична *измишљотина*, једна обична новинарска „пашка“, срачуната на меркантилној основи.

Али дође свако по своје. Прво однесе ово „Орган Југословенске Нац. Странке“.

Одвече и оно „Ј. Н. С.“ (Шта заправо та три слова значе?)

Сад збрисаше и „националисту“.

И онда.... онда оста гола голцата, права правцата.... *сврака*. Сирота!

Послаћемо је мало у *Пишкопеју* где ће се овако очерупана са више успеха шепурити.

Срећан јој пут. К.

Змај Јовина прослава у Каменци

Учитељство Иришког котара достојно је одало пошту неумрлом Змају. Видни споменик усред мале и романтичне Каменци заиста је признање за његов рад. Тамо где се он склонио у тихом кутку села да доврши неминовну трагедију свију нас и да дочека мирно и тихо последње часове свога живота овековечили су га. То је заиста лепо и похвално. Но свима нам се намеће питање зар не би требало још достојнији споменик дићи у Новом Саду тамо где се велики песник родио, где је био активан и у пуној снази радио за свој народ.

Шта је човек при крају свога живота? Једна пролетела севка, једна звезда која гасне и која тек по некад још уморним бледим сјајем засине. А човек млад, активан, полетан то је снага што је сконцентрисана у његовој песничкој ореолом увенчаној глави. Та зар његова биста не треба да украси најлепши део града Новог Сада. Зар на булевару или променади међу цвећем и зеленилом где стотине деце одрашћују не би било места за споменик једноме Змају? И баш ту међу децом и бујним зеленилом нараштаја би још увек сећали се

његових песама. Дечијих, родољубивих и веселих и тужних ђулића погледајући на споменик који би му његови Новосађани подигли.

У тој нади чекаћемо остварење те жеље грађана и штотавеза његових.

Начелно решење по „Ауторској“ ствари

Главни државни тужиоц из Новог Сада поднео је захтев у погледу заштите закона по ауторском праву београдском касационом суду, одељење Б, у Новом Саду, а с разлога тога, што су поједини средњи судови донашали опречна решења по истој кривици и по истоме закону т. ј. закону о ауторском праву.

Догодио се случај, да је и Виши суд т. ј. Окружни суд донео опречно решење, на што стварно донашају други Окружни судови.

У интересу самог правосудја и у интересу оптужених; било је потребно, да се ова ствар дефинитивно пречисти и донесе једно начелно решење мериторно за све судове у опште.

Одељење Б. Београдског касационог суда у Новом Саду под бројем Кво 11/2/1933 на својој седници већа од 20 септембра 1933 г. одбацило је опречно решење Окружног суда, који је донео опречно решење од осталих Окружних судова и довело је решење у складу са законом о ауторском праву, а које иде у корист Аутора.

Овим решењем пресечено је за увек питање, да ли је свирач изводио композицију из нота или слободно т. ј. по слуху, као и то, да ли је извођена арија (мелодија) народна умотворина, а коју су допније аутори ставили на ноте и т. д., већ је главно, да ли је свирач имао Ауторску дозволу за извођење његовог дела или не, као и то, да ли је власник локала ово исто имао или не, ако већ свирач није ово прибавио?

Овим начелним решењем Касационог суда решена је врло важна ствар и осујећено је једном за увек извлачење од законских одговорности како свирача, тако и гостионичара у погледу вређања закона о заштити ауторског права.

* „АПОЛО“ биоскоп приказује данас и сутра најсвежнији филм нашега времена Плаћена љубав. У главној улози Грете Мошхерм и Оскар Хомолк.

За издавање

Српска православна црквена општина у Новом Саду, издаваће путем јавне дражбе дана 5 октобра у 10 сати пре подне у црквено-општинској писарници Николе Пашића улица број 41 спрат.

1 велики локал бр. 5

у црквено-општинској кући у Краља Петра улица број 25.

Услови се могу дознати за време званичних часова у црквено-општинској писарници.

У Новом Саду, 23/IX 1933. г.

Председништво.

Ковач фарба, чисти.

Пошто сам моју радњу преместио, то Вас учтиво позивам у мој нови локал у Н. Саду, у кући

бр. 19. Милетићеве улице (преко од Српске банке).

Вирија је јефтинија, Па је јефтиније и чишћење одела!

Цене чишћења:

Фрак или жакет	50
Мушко одело	40
Мушке панталоне	20
Капут	25
Прусук	5
Мушки, женски јесењи капут	35—50
Мушки зимски капут	40—60
Женска хаљина	20—35

Новосадске вести.

— Велики концерт у Новом Саду. Женско музичко удружење у Новом Саду, приређује 7 октобра у великој дворани „Слободе“ у 8 и по сати увече концерт оперских певача госпођице Љубице Тот и г. Гезе Шенбергера пре одласка на гостовања и концертне турнеје. На клавиру прати гђа Дра Моча. За овај концерт у граду влада велико интересовање. Улазнице се могу добити унапред у књижари „Славија“ и трафици Липковић.

— Часови из сликарства. Г. Воја Трифуновић, академски сликар и вишегодишњи бивши наставник цртања и уметности, наставио се у нашем граду те ће давати часове из сликарства, цртања и краснописа. Г. Трифуновић је наш Новосађанин; сликарске своје студије је завршио и дипломирао на будимпештанској уметничкој академији, те је више година пробавио на страни и као наставник цртања на средњим школама. Г. Трифуновић се сада посветио искључиво портретисању. Часове из цртања и сликарства даваће у своме стану (Краља Петра ул. 14) и то уз цену од тристотине динара за три недељна часа. Скрећемо пажњу нашим читаоцима на ову погодну прилику која се пружа онима, који би хтели да се усавршавају у цртању, сликарству или краснопису. Нарочито треба да искористе ову прилику они који осећају у

себи талента за цртање и сликарство, те да од једног правог и стручно образованог сликара-уметника траже обуку у даљем развијању и усавршавању свога дара, а то ће по најбоље моћи на часовима код г. Трифуновића, јер сем тога располаже и са вишегодишњом праксом наставника за цртање и сликарство.

* Раденска лековита вода о-свежује крв те узбуђује читав организам на живахне делове.

* Др Угљеша Крстић, специјалиста за кожне и венеричке болести у Новом Саду, ординира од 1—1/2 и од 6—7 по подне.

Извршни број 284-1933.

Објава о јавној дражби.

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102 зак. чл. 60. из 1881. објављује, да ће услед решења средњег суда у Новом Саду, донесеног под бројем И. 929-1933 у корист тражковца извршења Југословенске Банке д. д. подружница Нови Сад, (кога заступа Др Моч адвокат) против извршеника из Бегече за наплату 5275 дина. главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пленидби под бр. Гл. И. 929 из 1933-32 и проценене на динара 13.200 и то: 60 q кукуруза у кљуку и 120 q жита.

Јавна ће се дражба одржати на дан 12 октобра 1933 у 3 сата после подне у Бегечу кн. број 172.

Нови Сад, 12 септембра 1933.

ВИГ ВОЈИСЛАВ судски извршитељ.

Штампариа Душан Чампраг и Друг Нови Сад, Краља Петра улица 3.

КИНОПЛАСТИН

отстрањује брво и трајно ватру и узрочнике маларије

Зашт. Југефа к. д., Загреб, Гајева 32. Оглас регистр. под бр. 9482 од 31./V. 33-